

Poreski dugovi košarkaških klubova Partizana i Crvene Zvezde

Kad država zažmuri na jedno, nekad i na oba oka

U proteklih godinu dana pažnju javnosti privukli su takmičarski uspesi srpskih košarkaških klubova Crvene Zvezde i Partizana. Ljubitelji evropske košarke i ove sezone imaju priliku da prate dva velika kluba iz Srbije u najprestižnijem kontinentalnom košarkaškom takmičenju, Evroligi. No, dok su iz utakmice u utakmicu tribine, zbog visoko postavljenih ciljeva i očekivanja, sve punije, za klupske kase se, bar po poreskim dugovima, to ne bi moglo reći.

Višedecenijska tranzicija, a potom i ekonomska kriza izazvana pandemijom virusa kovid-19, dovela je i do rasta poreskih dugova dva najveća domaća košarkaška kluba, koji se već više od decenije suočavaju sa finansijskim teškoćama. Ako je za utehu, trenutno su u nešto boljem položaju nego u proteklih deset godina. Pitanje poreskih dugova vrlo brzo postalo je pitanje i odnosa među klubovima i odnosa sa vlastima. Tim pre što je država ključni igrač koji obezbeđuje finansijsku podršku ne samo košarkaškim, već svim sportskim klubovima u zemlji. Uostalom, u proteklih deset godina KK Crvena Zvezda dobila je od države 26 miliona evra, a KK Partizan 24,4 miliona, s tim što je kroz sponzorski ugovor sa kompanijom NIS, u kojoj je država jedan od akcionara, dobio još 8,9 miliona evra, izjavio je ministar finansija Siniša Mali u junu 2022.

„Problem je što je postalo navika da državi dugujete koliko hoćete, a kad god imate potrebu tražite da država pomogne”, rekao je tada Siniša Mali.

Proslavljeni košarkaški trener Partizana Duško Vujošević objašnjava da košarka nije profitabilna delatnost i da se dobrim rezultatima povećava interes publike, pa skuplje karte mogu značajnije doprineti finansijama kluba. Time se, kaže, može popraviti i situacija kada su u pitanju sponzori, kojima su važni dobri rezultati, jer dobri rezultati izazivaju interes tržišta.

„Partizan od 2012, sa dolaskom nove vlasti upada u problem, koji traje sve do trenutka dolaska novog predsednika košarkaškog klupa Ostoje Mijailovića. U eri predsedovanja Ostoje Mijailovića klub dobija blagonaklonost države da se saniraju dugovi. Na saniranje dugova uticao je i dolazak Trinkijerija na mesto trenera, a pogotovo Željka Obradovića, koji privlači publiku, igrače i sponzore. Nastaje neuporedivo bolja situacija, jer postoji uslovno rečeno paritet u pomoći koju imaju Crvena Zvezda i Partizan“, kaže Vujošević.

U svetu košarke klubovi često dobijaju podršku političara, pa transparentnost u odnosima između politike i sporta postaje ključna kako bi se očuvao integritet sporta. Jedan od bivših direktora Poreske uprave, koji je želeo da ostane anonimn, tvrdi da su fudbalski i košarkaški klubovi u Srbiji već četvrt veka nedodirljivi i da su bili zaštićeni kao “beli medvedi”, i iz kabineta predsednika države, i iz kabineta predsednika Vlade. „Poreznici su znali da je javna tajna da postoje crni fondovi u koje Poreska uprava nije imala uvid. I ne važi to samo za Partizan i Crvenu Zvezdu, nego i za sve ostale klubove“, tvrdi bivši direktor Poreske.

U vreme ekonomskih kriza i visoke inflacije, sponzori se po pravilu povlače, pogotovo ako klubovi ne beleže dobre rezultate i tada nastaju problemi i sa isplatom zarada igračima. Bivši član Upravnog odbora Crvene Zvezde, koji je takođe želeo da ostane anonimn, kaže da su u njegovo vreme jedan od većih problema bile plate igrača. Pri tome, objašnjava, ako je neto plata igrača bila 100.000 evra, klub je trebalo još 60.000 evra da uplati u državnu kasu, klubovi za igrače umesto da plaćaju pune doprinose i poreze, samo plaćaju 10% kao omladinci.

„Stari poreski i drugi dugovi se „zaboravljaju“ tako što se otvara nova firma sa sličnim imenom, a stara ostaje u blokadi. Veza politike, države, kriminala i sportskih klubova, naročito navijača je značajna i složena. Svako tu traži nešto za sebe i uzajamno jedni drugima trebaju. Poznato je da su klubovi jaki brendovi sa velikim brojem sledbenika, tako da svi zavise jedni od drugih. Troškovi su uvek veći od prihoda pa se lako ulazi u gubitak. Traže se dodatni sponzori, a često pomaže i država kako klubovi ne bi bankrotirali. Najveći problem klubova kao što su Crvena Zvezda i Partizan jeste što nisu privatni, nego državni, što znači svačiji i ničiji“, tvrdi bivši član Upravnog odbora KK Crvena Zvezda koji sa ove vremenske distance smatra da “političarima nije mesto u sportu, jer nije svako za sve”.

Da li bi zajmovi, poreske olakšice ili direktna državna finansijska podrška bili dovoljni da klubovi opstanu? I u kojoj meri klubovi mogu biti samostalni ako im je država glavni finansijer? To su samo neka od pitanja na koja još uvek nema pravog odgovora.

Duško Vujošević se zalaže da se smanji porez sportskim klubovima koji uspevaju da ostvare dobre rezultate, jer da bi sport preživeo i pravio vrhunske rezultate, mora postojati tolerancija države.

„Sa dolaskom nove vlasti kada su u pitanju KK Crvena Zvezda i KK Partizan treba gledati dve stvari. Taj unapred pripremljeni plan reorganizacije (UPPR) u Zvezdi svodi porez i sve dugove na odloženih 5 godina grejs perioda i na 2.5% od stvarne vrednosti. Pritom, Crvena Zvezda je pokazala tu stvarnu vrednost poreza onako kako joj je odgovaralo, a država tada pristaje da

poreski dug uđe u dug treće kategorije. U državi se to nikada nije dešavalo, uvek je ona u stečajnim postupcima prva naplaćivala pun iznos duga, a za taj dug koji je Zvezda predstavila nema baš tačne dokumentacije, oni su bili u obavezi da za 5 godina plate 2,5%. Partizan nije radio taj plan UPPR-a, međutim kada je Vučić došao postojala je mogućnost da se otpiše kamata za dugove jednom plaćenom mesečnom ratom, samo Partizan to nije iskoristio jer se prilično dugovalo igračima. Insistirao sam da se igračima plati makar jedna ta plata, ali Uprava nije uspeła da u toku ta dva meseca obezbedi novac i za plaćanje poreza“, kaže Duško Vujošević i dodaje: „Između toga da se sport ugasi ili da država nekako pomogne, makar to bilo i kroz sivu ekonomiju, kao čovek iz sporta više sam za ovu drugu opciju, ali ona mora biti uravnotežena i normalna kada su u pitanju pre svega dva najveća, a odmah zatim i ostali srpski klubovi. Za državu to nije toliko veliki novac i nije razlog koji izaziva propast srednje klase.“

Početkom novembra na zvaničnom sajtu KK Crvene Zvezde objavljeno je saopštenje za javnost u kojem je napisano da su nezadovoljni usled raspodele termina za treninge u Beogradskoj areni i kako više neće dozvoliti nova objašnjenja i kupovinu vremena.

“Sada smo primorani da konstatujemo da je jedan klub (konkretno KK Partizan) uzurpirao dvoranu, za koju ima vrlo povlašćene cene zakupa (koje ne izmiruje na vreme, uostalom kao ni porez Republici Srbiji)“, pisalo je u saopštenju.

Odmah zatim stigao je odgovor i predsednika Partizana, Ostoje Mijailovića koji je rekao da je Partizan državi Srbiji tokom poslednja tri meseca uplatio 510 miliona dinara za različite poreze i da bi za Crvenu Zvezdu bilo bolje da “vodi brigu o svojim dugovima”. Što se tiče Beogradske arene, rekao je Partizan da ima višegodišnji ugovor i da obaveze po tom osnovu izmiruje na vreme.

Za Poresku upravu važno je da vodi evidenciju o eventualnim kršenjima poreskih propisa unutar klubova. Trebalo bi, takođe, da vodi evidenciju i o rastu prihoda tokom proteklih sezona. O tome koliki je osnovni, a koliki je ukupni dug sa kamatama, od ove institucije nismo dobili odgovor. Poreska uprava nije odgovorila ni na pitanja koliko KK Crvena Zvezda i KK Partizan kasne sa plaćanjem poreza, da li je taj dug reprogramiran, postoje li neke sankcije u slučaju da se dug ne izmiri u dogledno vreme i kolika su ukupna dugovanja prema državi.

Đerđ Pap, poreski stručnjak i jedan od bivših direktora Poreske uprave Srbije kaže da svi imaju rok, ali da država nije ista prema svima i da nekom toleriše više, a nekome manje. Naglašava, takođe, da se poseban porez plaća za prodaju igrača, a da se period obračunavanja i plaćanja PDV-a određuje na osnovu iznosa ukupnog prometa dobara i usluga obveznika.

„PDV može biti tromesečni ili mesečni. U ovom slučaju klubovi PDV plaćaju jednom mesečno i trebalo bi sve obaveze da izmire do 15. u mesecu za prethodni mesec, a to se najpre odnosi na doprinose i zarade. Jednom prilikom sam rekao da su poreznici kao obučari, svima bi trebalo da naplaćuju isto”, kaže Đerđ Pap. Osnovni kriterijum za utvrđivanje poreskog perioda je ukupan promet u prethodnoj godini. Po važećem zakonu jednom mesečno bi PDV trebalo da plaćaju svi obveznici čiji je promet veći od 50 miliona dinara.

U poslednjem saopštenju za javnost KK Partizan tvrdi da je preostali dug tri miliona evra i da će biti izmiren “u najkraćem roku”, ali se ne precizira kada. U saopštenju se navodi i da se pregovara sa jednom bankom o kreditu i izražava nada da će tokom 2024. godine celokupan dug biti vraćen, a klub stabilizovan. „Želim da se zahvalim svima koji su pomogli da prikupimo novac i uđemo u proces rešavanja ovog problema koji godinama pritiska naš klub. Takođe želim da se zahvalim i Poreskoj upravi na strpljenju“, poručio je predsednik KK Partizana Ostoja Mijailović, koji je najpre pristao da o ovome razgovara sa autorkom teksta, ali do tog razgovora, ipak, nije došlo.

Košarkaški klub Crvena Zvezda prenosi da su oni “na korak” da sve dugove prema državi svedu na nulu. Nebojša Čović, predsednik KK Crvena Zvezda rekao je medijima da su proteklih dana državi vratili oko 140 miliona dinara poreza i da preostalih 70 miliona dinara planiraju da vrate “ubrzo”. Ni on nije želeo da o tome razgovara sa autorkom teksta, ali je poručio da će uskoro izneti u javnost sve bitne podatke.

Od rešavanja poreskih dugova zavisi ne samo finansijski položaj klubova, već i njihov ugled i odnos sa navijačima. S obzirom na to da oba kluba sa promenljivim uspehom igraju u Evroligi, nema dileme da će se sa pojačanom pažnjom pratiti ne samo njihovi rezultati i pozicija na tabeli, već i finansijska situacija. I zato će u narednom period podjednako biti važno ne samo da igrači Crvene Zvezde i Partizana na svakoj utakmici postignu što više, a prime što manje koševa, nego i da uprave ta dva kluba prave što manje finansijskih “faulova” i da postojeće, višegodišnje dugove konačno svedu na nulu. Navijači će svakako znati i taj uspeh da nagrade.

Nikolina Selenić

Mentor: Milan Ćulibrk, NIN